

дослідження документів // Філософ. і соціол. думка. – 1994. – № 3-4. – С. 211-224. **8.** Рабочая книга социолога. – М.: Наука, 1976. – 478 с. **9.** *Саблина Л.С.* Автобиография как метод изучения личности преступника // Психологическое изучение личности преступника (Методы исследования). – М.: ВНИИПП, 1976. – С. 186–211. **10.** Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навч. словник-довідник / Уклад. *Піча В.М., Піча Ю.В., Хома Н.П.* та ін. – К.: «Каравела», Л.: Новий Світ, 2002. – 480 с. **11.** *Шахун В.І.* Особливості вчинення злочинів у великих містах: Навч. – практич. посіб. – К.: Вид-во Укр. акад. внутр. справ, 1995. – 19 с.

Надійшла до редакції 18.11.2009 р.

УДК 343.8 (477)

**М.В. Романов, канд. юрид. наук,
доцент**

*Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВАХ

Конституція України встановлює непорушні соціальні й економічні права для своїх громадян. Засуджені зберігають статус громадян України і тому користуються відповідними правами з урахуванням обмежень, що впливають з вироку суду.

Указані положення закону та їх можливі обмеження, як правило, не зачіпають основних економічних і соціальних прав засуджених. Отже, якщо засуджений має певні специфічні характеристики й наділений особливим статусом (наприклад, чорнобильця, пенсіонера ін.) він зберігає його й під час відбування покарання. І це

зрозуміло, оскільки покарання поширюється на конкретний злочин, має чітко окреслені межі і не повинно стосуватися правовідносин, не пов'язаних з конкретним злочином. Це повинно бути втіленням певної гарантії, за якою відповідальність настає лише за злочин і вичерпується його параметрами.

Але практика виконання покарань свідчить про інше. Засуджені фактично не мають змоги користуватися тими перевагами, які надає той чи інший статус, за браком механізму його реалізації в умовах позбавлення волі. Наприклад, в'язень не може отримувати

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

вати виплати, які йому належать як чорнобильцю, тому що кримінально-виконавчі установи (далі – КВУ) не співпрацюють з відповідними органами соціального забезпечення. Подібна ситуація існує і щодо оформлення пенсій за віком. Навіть така, здавалося б, автоматична процедура, не реалізовується в умовах позбавлення волі. Державний департамент України з питань виконання покарань (далі – Департамент) не є платником зборів до Пенсійного фонду та інших фондів соціального страхування, отже, засуджені, які мають право на пенсійне забезпечення, не можуть цим правом скористатися, бо за браком відрахувань до таких фондів вони набувають статусу застрахованої особи.

За законами України, право на соціальне забезпечення (у тому числі й на одержання пенсій), яке надається засудженому, фактично є дискримінаційним. Відповідно до положень частин 3 та 4 ст. 122 КВК України, які повинні сформулювати алгоритм призначення пенсії, час роботи засуджених у період відбування ними покарання у виді позбавлення волі зараховується у стаж роботи для призначення трудової пенсії після звільнення за умови сплати ними страхових вне-

сків до Пенсійного фонду України в порядку й розмірах, передбачених законодавством. Засуджені, які втратили працездатність під час відбування покарання, після звільнення мають право на пенсію й на компенсацію шкоди у випадках і у порядку, встановлених законодавством України. Інакше кажучи, після звільнення від відбування покарання засуджений за наявності відповідних умов може звертатися за призначенням пенсії в органи Пенсійного фонду. Причому закон встановлює правило, згідно з яким засуджений, який досяг пенсійного віку (або з'явилися інші підстави для отримання пенсії), зможе звернутися за отриманням пенсії лише після звільнення.

Зазначені положення КВК вбачаються непослідовними, дискримінаційними, вони порушують право особи на пенсійне забезпечення. Якщо засуджений має право на пенсійне забезпечення на загальних підставах, то чому реальна можливість його отримання ставиться в залежність від факту звільнення особи? Незрозуміло, чому законодавець відмовляє засудженому пенсійного віку в отриманні пенсії, прирікаючи його таким чином на життя в борг під час перебування в установі виконання покарань.

Таке становище штовхає цих людей на пошуки інших засобів до існування в колонії (тим більше, якщо засуджений не в змозі працювати або в нього немає родичів), ускладнює оформлення й отримання пенсії й після звільнення. Зважаємо, що адміністрація колонії повинна збирати необхідні документи на таких осіб і надсилати їх у відповідні підрозділи Пенсійного фонду з метою реалізації права засудженого на отримання пенсії.

З немалими труднощами зіштовхуються особи й після звільнення від відбування покарання. Якщо засуджений під час відбування покарання працював, а колонія не сплачувала внесків до Пенсійного фонду, він не набуває права на отримання пенсії.

Однією з основних тез міжнародних нормативно-правових актів щодо праці засуджених є те, що остання не повинна бути рабською, не містити в собі ознак покарання й приниження й має оплачуватись.

Кримінально-виконавче законодавство залишає дуже широкий простір для зловживань з боку адміністрації КВУ стосовно прав засуджених на працю й на гідний рівень її оплати. Практика виконання покарань, на жаль, підтверджує цю тезу. У колоніях непоодинокі

випадки незаконного маніпулювання працею засуджених. Прикладом можуть бути випадки, коли документальне оформлення праці цих осіб не відповідає реальним обставинам. Така ситуація складається, коли на роботу виводиться бригада з 50 засуджених, а наряди на її виконання оформлюються щодо 5 осіб. Фактично це означає, що 45 людей виконували примусову неоплачувану роботу, яка взагалі має ознаки рабської. А для засудженого це значить, що йому не нараховується заробітна плата, його трудовий стаж також може бути поставлений під сумнів, оскільки відрахування у фонди соціального страхування не робляться. Юридично це означає, що засуджений не є застрахованою особою, і що в його стаж, необхідний для призначення пенсії, не буде зараховано строк перебування в КВУ.

При цьому праця залишається одним з основних засобів впливу на засудженого. Її важливість пояснюється тим, що в місцях позбавлення волі вона розглядається як позитивний елемент виправлення, професійної підготовки й управління установою. Загальноновизнаною є думка про те, що праця в колоніях є вагомим і сильним засобом впливу на людину, її свідомість і спосіб життя. Тому

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

нормативні акти передбачають необхідність залучення засуджених до праці. Вважається, що за її допомогою та в інший спосіб можна досягти певних позитивних змін в їх особистості, що праця сприяє свідомому відновленню соціального статусу засудженого, його бажанню повернутися до самостійного соціально-нормативного життя в суспільстві. Праця повинна бути забезпечена в обсягах, достатніх для того, щоб такі особи були активно зайняті впродовж нормального робочого дня. Крім того, вона виконує функцію самозабезпечення, тобто працюючи засуджений, забезпечує своє існування в установі й оплачує послуги, які йому надаються.

Міжнародні стандарти поводження із засудженими вимагають також, щоб доручена ув'язненим праця сприяла підтриманню або підвищенню їх здатності забезпечувати собі засоби для нормального існування після звільнення. Усі заходи й гарантії щодо виконання трудових обов'язків засудженими мають відповідати аналогічним заходам, установленим для осіб, які знаходяться на волі.

КВК України містить низку положень, що стосуються праці засуджених, у яких, на нашу думку, зустрічаються деякі су-

перечності й непослідовність. За своїми характеристиками праця засуджених є різновидом суспільної праці взагалі. Основні відмінності полягають у її підпорядкуванні меті кримінально-виконавчого законодавства, у наявності специфіки деяких правовідносин та в організації праці осіб, позбавлених волі.

Щодо суперечностей. Зі змісту законодавства неможливо зробити однозначний висновок про правову сутність залучення ув'язнених до праці. Що це – його обов'язок чи право? Якщо обов'язок, то виникає питання про невідповідність останнього міжнародним актам, що забороняють покарання працею. Якщо це право, то незрозуміло, чому відмова від неї розглядається кримінально-виконавчим законодавством як порушення вимог режиму. Очевидно, законодавець усвідомлював цю колізію, коли приймав КВК України саме в тій редакції, яка й призвела до такого становища. Але це не скасовує того факту, що концептуальне положення про працю ув'язнених суперечить вимогам міжнародних стандартів. Останні містять правило, за яким засудженим за їх працю нараховується справедлива винагорода. У цій частині норми кримінально-виконавчого пра-

ва України містять положення, що характеризуються складністю, плутаниною, дають змогу тлумачити їх досить довільно і маніпулювати заробітком засудженого.

У міжнародних стандартах правило щодо винагороди сформульоване дуже однозначно й чітко. Пункт 76.1. устанавлює, що необхідно запровадити систему справедливої винагороди за роботу в'язнів. Кримінально-виконавчим законодавством передбачено виняток щодо можливості залучення засуджених до праці без її оплати: це коли вони працюють на роботах з благоустрою КВУ і прилеглих територій, а також з метою поліпшення своїх житлово-побутових умов або на допоміжних роботах із забезпечення колонії продовольством. До цих робіт в'язні залучаються в порядку черговості, в неробочий час і не більше як 2 години на день. Таке положення вітчизняного законодавства порушує вимоги міжнародних актів і дозволяє позбавляти засудженого вільного часу взагалі, оскільки робота з благоустрою можлива у вільний від основної роботи час, а її тривалість дорівнює саме максимально можливій тривалості його вільного часу.

Існують додаткові обмеження щодо прав засуджених

на відпочинок і соціальний захист. Наприклад, чергова щорічна відпустка їм не надається. Крім того, низка статей передбачає використання праці засуджених як покарання (статті 68, 82, 132, 145 КВК), що прямо суперечить міжнародним стандартам, оскільки таке стягнення, як «призначення на позачергове чергування по прибиранню приміщень і території колонії» порушує вимогу п. 34.1. Мінімальних стандартних правил поведження із засудженими, за яким останніх не слід карати в дисциплінарному порядку роботою з обслуговування самої установи.

Нині практика залучення засуджених до праці, на жаль, зовсім не орієнтована на те, щоб вони сприймали її позитивно, а винагорода за працю не поставлена в залежність від економічних таких показників, як кількість і якість виробленого. А тому праця й не має того виправного ефекту, який на неї покладається законодавством.

Наступним комплексом соціально-економічних прав засуджених є медичне й соціально-побутове забезпечення. Ці інститути регламентовані законом доволі скупо, що дозволяє практичним працівникам КВУ без будь-яких зусиль залишатися в межах закону й у той же

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

час не забезпечувати цим людям навіть мінімуму, необхідного для тримання їх в умовах фізичної ізоляції.

Положення кримінально-виконавчого законодавства про медичне забезпечення ув'язнів безпосередньо корелюються з правами засуджених на охорону здоров'я. Це право є безумовним, оскільки воно встановлено Конституцією й впливає зі статусу громадянина України її положення в суспільстві. Право на охорону здоров'я – одне з найважливіших у національній кримінально-виконавчій системі, що викликає найбільшу негативну реакцію міжнародного Комітету із запобігання катуванням (далі – Комітет). Декларації, сформульовані в законі, стверджують, що охорона здоров'я засуджених забезпечується системою медико-санітарних та оздоровчо-профілактичних заходів, поєднанням безоплатних і платних форм медичної допомоги. Але в дійсності вони не мають свого втілення в життя. Фактично ж охорона здоров'я ув'язнених зводиться до мало-ефективних періодичних медичних оглядів і констатації деяких захворювань. Про неналежний стан медичного обслуговування в КВУ свідчить те, що рівень захворювань серед засуджених на психічні й сома-

тичні хвороби дуже високий. Особу, яка відбувала покарання в місцях позбавлення волі, завжди можна впізнати по відсутності зубів, хворобливому кольору шкіри та ін.

При вивченні медико-правових аспектів туберкульозу у КВУ, зокрема, Львівської області, встановлено: переважно він спостерігається серед ув'язнених віком 20-39 років (73%); серед засуджених уперше ця хвороба виявлена у 14%; у тих, хто має дві-три судимості – у 39%; чотири й більше – у 47%. У КВУ сьогодні перебуває у сім разів більше хворих, аніж на волі. Такі невтішні факти висвітлені в репортажі Л. Миць [3].

Отже, встановлені законодавством вимоги не виконуються та й не можуть бути виконані. Редакція всіх статей і пунктів, щодо охорони здоров'я засуджених є надто диспозитивною та не передбачає процедури медичного обслуговування останніх, його обов'язковості, періодичності й обсягу. Крім того, кримінально-виконавче законодавство не містить положень стосовно відповідальності посадовців КВУ за неналежне медичне обслуговування ув'язнених і за заподіяння шкоди їх здоров'ю.

Вважаємо за доцільне введення суворої відповідальності

за смерть засуджених через неналежні умови їх тримання, оскільки в більшості випадків саме вони є причиною серйозних захворювань. Іншими причинами є неефективні медичні огляди, недостатнє лікування в'язнів. До речі, засуджений, який не пройшов повного курсу лікування від хвороб, що загрожують оточуючим, обмежується в деяких правах і не отримує, наприклад, можливості бути переведеним до дільниці соціальної реабілітації. Що стосується посадовців КВУ, то вони не несуть ніякої відповідальності за незабезпечення належного медичного обслуговування цих осіб.

Якщо право на охорону здоров'я є правом засудженого, то цьому праву корелює обов'язок адміністрації забезпечити можливість його реалізації. Саме про це йдеться у ст. 102 КВК України, яка вказує, що режим в КВУ повинен забезпечувати дотримання прав засуджених.

Отже, положення нормативних актів, що регулюють сферу охорони здоров'я, не відповідають вимогам міжнародних стандартів. Пояснюється це ще й тим, що кримінально-виконавче законодавство України не передбачає механізмів реалізації цього права, а також відповідальності поса-

довців КВУ, які не забезпечують його засудженому. Водночас, ч. 2 ст. 9 КВК України, яка містить основні обов'язки ув'язнених, вказує, що невиконання останніми своїх обов'язків тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством України. Ці положення кодексу підкреслюють нерівність суб'єктів кримінально-виконавчих правовідносин, зокрема, щодо їх відповідальності.

Є й інші проблеми в царині забезпечення права засудженого на медичне обслуговування. Працівники КВУ назвали головною з них туберкульоз і підкреслювали, що в останні роки істотно збільшилось число хворих на нього насамперед через переповнення в'язниць і брак належних санітарних умов, щоб контролювати захворюваність. Також було наголошено, що ліки проти туберкульозу зараз на ринку дорогі, а асортимент доступних весь час вужчає. До того ж в українських пенітенціарних установах зростає кількість випадків полірезистентності до ліків проти туберкульозу (хоча в службі охорони здоров'я пенітенціарної системи бракує точних даних щодо масштабів цієї тенденції). За оцінкою лікарів близько 20 % зареєстрованих в КВУ, хворих на туберкульоз

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

в'язнів, мають важку його форму, спричинену, зокрема, звиканням до антибіотиків.

Відзначимо, що правові положення, які стосуються медичного обслуговування засуджених, сформульовані дуже нечітко й неконкретно. Наведені приклади з КВК України з точки зору юридичної техніки, сформульовані як диспозитивні положення. Інакше кажучи, вони не надають в'язням відповідних прав, а викликаний ними обов'язок адміністрації КВУ не забезпечує засуджених медичним обслуговуванням належної якості, в певному обсязі й з відповідною періодичністю. Указані норми лише дають можливість адміністрації на свій розсуд дозволити або не дозволити ув'язненому отримувати медичну допомогу або користуватися додатковими медичними послугами.

Основне протиріччя між національними й міжнародними стандартами медичного обслуговування засуджених полягає в тому, що медичне обслуговування в КВУ України знаходиться на дуже низькому рівні, бракує відповідних ресурсів, обладнання, ліків, кваліфікованого персоналу. Це все суперечить правилу, що режим у КВУ повинен зводити до мінімуму різницю між волею і триманням в установах, а та-

кож Мінімальним стандартам поводження із засудженими, які зобов'язують адміністрацію установи докладати належних зусиль, щоб рівень медичного обслуговування ув'язнених відповідав місцевому регіональному рівню медичного обслуговування вільного населення.

Залишається відкритою проблема можливості реалізувати положення, сформульовані в кримінально-виконавчому законодавстві. Засуджений не має відповідних важелів, за допомогою яких він мав би змогу отримувати доступ до медичного працівника й медичних послуг. Потрібно звернути увагу на те, що спільний наказ від 18 січня 2000 р., № 3/6 «Про затвердження нормативно-правових актів з питань медико-санітарного забезпечення осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах та виправно-трудових установах Державного департаменту України з питань виконання покарань» містить чимало норм (близько 1/3), спрямованих на організацію системи звітності медичної частини СІЗО. Це означає, що робота медичної частини слідчих ізоляторів значною мірою бюрократизована.

Ще однією проблемою є фінансування КВУ, точніше, брак фінансування, який є причиною неуконструктування їх ме-

дичних частин необхідним обладнанням, ліками, технікою і кваліфікованим персоналом.

Необхідно враховувати й те, що на сьогодні медична служба, яка працює в КВУ значною мірою залежить від цієї системи. Її працівники фактично підпорядковані адміністраціям КВУ. Їх діяльність координується посадовими і службовими особами КВУ, тому медичне обслуговування стає неефективним, оскільки ним також маніпулюють з метою досягнення конкретних цілей. Воно втрачає функцію надання медичної допомоги засудженим і функцію лікування захворювань, набуває номенклатурного, ідеологічного й адміністративного забарвлення. Отже, настав час створити медичну службу, яка не була б підпорядкованою адміністрації КВУ і належним чином здійснювала б планові й позапланові спостереження за здоров'ям засуджених та їх регулярні повні огляди. Висновки й лікування ув'язнених незалежною медичною службою мають підпорядковуватися лише меті відновлення здоров'я особам, які захворіли. Медичні працівники не повинні бути включеними в процес виконання-відбування покарання. Єдина вимога до медичних працівників – це дотримання ними тих режимних

умов, які поширюються на конкретного засудженого.

На сьогодні право засуджених на оскарження дій та рішень Державного департаменту, інших органів та установ кримінально-виконавчої системи (далі – КВС) передбачено декількома нормами чинного кримінально-виконавчого законодавства, але чіткої процедури, на жаль, немає. Законодавець, правда, визначає порядок оскарження рішень регіональних комісій щодо розподілу засуджених, але він настільки непослідовний і нечіткий, має низку обмежень, що оскаржити таке рішення комісії фактично неможливо. Що стосується інших рішень органів КВС, то їх оскарження взагалі є дуже сумнівним, оскільки механізм його реалізації надзвичайно ускладнений.

З прийняттям КАС України ця категорія справ розглядається саме адміністративними судами, проте на сьогодні такої судової практики немає й питання про підсудності справ за скаргами засуджених на дії органів та установ КВС залишається відкритим.

Кримінально-виконавче законодавство згадує про право засудженого на подання пропозицій, заяв і скарг до адміністрації органів та установ виконання покарань, їх ви-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

щестоящих органів, а також до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, а також інших відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, до уповноважених осіб останніх, до суду, органів прокуратури чи інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Таке право встановлено й регламентовано статтями 8, 107 і 113 КВК України.

У своїй П'ятій періодичній доповіді про заходи, спрямовані на виконання Конвенції ООН проти катувань Україна стверджувала, що з часу виведення Державного департаменту з підлеглості МВС, звернення і скарги засуджених про жорстоке поводження з ними в КВУ є винятками, що ретельно перевіряються, а в разі виявлення порушень, які можуть призвести до проявів негуманного ставлення, застосовуються всі необхідні заходи до їх усунення [1, с. 163].

Мінімальні стандартні правила містять положення, згідно з якими ув'язненим треба забезпечити право: а) звертатися з проханнями та скаргами до адміністрації установи, де вони тримаються; б) подавати скарги й заяви за відсутності на-

чальника КВУ особам, які інспектують установи; в) подавати скарги й заяви у вищий орган КВС, у судові та інші відповідні органи в конфіденційному порядку. Звернення засуджених мають розглядатися негайно [2, с. 34].

Здавалося б, можливість в'язнів в такий спосіб звертатися з указаними документами до компетентних органів, установ та організацій передбачена й регламентована законодавством. Однак існує важливий недолік, який полягає перш за все в тому, що не надається ніяка допомога у складанні звернень, заяв чи скарг. Часто з їх змісту не можна дійти однозначного висновку, чого ж саме бажає ув'язнений, не завжди ця особа може бути обізнана в тому, кому необхідно адресувати своє звернення, заяву або скаргу. Усе це призводить до того, що звернення засудженого або не розглядається (на нього надійде відписка), або не надходить до потрібного адресата, або пропускається його строки до відповідного органу.

З огляду на те, що в умовах волі для складання подібних документів людина може скористатися допомогою юриста або іншого фахівця, для запобігання дискримінації ув'язнених і забезпечення принципу рів-

ності перед законом пропонуємо на законодавчому рівні передбачити обов'язок посадовців КВУ надавати цим особам необхідну допомогу при складанні звернень, заяв і скарг. Такий порядок, до речі, допоможе вирішити й питання про перегляд кореспонденції засуджених, який є теж неабиякою проблемою останніх.

Однією із суттєвих ознак реалізації права в'язнів на подання звернень, заяв та скарг міжнародні стандарти називають їх конфіденційність, щоправда без наведення її меж. Усупереч міжнародним нормам і власній Конституції, в якій міститься заборона будь-якої цензури, вітчизняне законодавство вводить таке поняття, як перегляд кореспонденції засуджених, обсяг якого не визначається, що не дає змоги вести мову про забезпечення права цих осіб на листування й можливість його порушення, оскільки не можна встановити, чи є такий перегляд порушенням умов листування, чи ні. Розділ 4 Інструкції з організації перегляду кореспонденції осіб, які тримаються в КВУ, дозволяє констатувати, що кореспонденція в'язнів осіб підлягає цензурі, яка, зрозуміло, не передбачає жодних можливостей для конфіденційності листування. Таке становище, звичай-

но, є порушенням вимог міжнародних нормативних актів.

Взагалі система подання засудженими клопотань побудована так, що через перегляд їх будь-який лист може бути не відправлений адресату, йому або дадуть хід або ні, залежно від того, загрожує він посадовцям КВУ чи ні.

З огляду на висловлене можемо стверджувати, що чинне законодавство України не забезпечує ув'язненим можливості подання звернень, заяв чи скарг компетентним органам, установам, організаціям, посадовим або службовим особам, оскільки врегулювання цього питання має ознаки дискримінації і браку ефективного механізму реалізації цього права. Крім того, як відзначає М.М. Мінаєв, глибоким недоліком чинного кримінально-виконавчого законодавства, яким регулюються права засуджених, є майже повна неможливість використання судового захисту [4, с. 153].

Доступ до правосуддя цим особам забезпечується лише в частині застосування до цих осіб процесуальних заходів і покарання, – через інститут судового оскарження рішень органів дізнання, слідства й суду, а також вироків суду першої інстанції. Можливість звернення ув'язненого до суду щодо нена-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

лежного поводження з нею з боку персоналу КВУ впливає зі ст. 55 Конституції як норми прямої дії. Однак порядок такого звернення безпосередньо не передбачено жодним законом чи підзаконним нормативно-правовим актом.

Ще одним недоліком є процедура оскарження рішення Комісії з питань розподілу, направлення й переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі (далі – Комісія) стосовно визначення їм виду установи. Ця процедура регламентована Положенням про Апеляційну комісію Держдепартаменту України. Законодавець, визначаючи зазначену процедуру оскарження, обмежився лише вказівкою на те, що подання скарги та її розгляд здійснюється в порядку, передбаченому Законом України «Про звернення громадян» [5]. Таке положення фактично зводить скаргу на рішення Комісії до

рівня звернення. Це, у свою чергу, тягне за собою такі наслідки, як дуже повільний строк розгляду скарги-звернення (30 днів), форма реагування – відповідь на неї, її подання не призупиняє дії оскаржуваного акта. А найголовніше – це те, що таке звернення й процедура його розгляду роблять скаргу непроцесуальним документом, надаючи йому іншого правового статусу, що в кінцевому підсумку виводить його з-під юрисдикції адміністративного суду, в якому можна оскаржувати акти органів влади як суб'єктів владних повноважень. Інакше кажучи, така процедура – це не оскарження, а скоріше звичайний лист засудженого. До речі, Положення про Апеляційну комісію містить посилання на ст. 113 КВК, на підставі якої ув'язнені оскаржують її рішення, а ця стаття є законом, що регламентує порядок направлення листів такими особами.

Список літератури: 1. Бущенко А.П. Аналіз відповідності українського законодавства та практики стандартам й рекомендаціям Європейського Комітету запобігання катуванням та жорсткому поводженню// Проти катувань/ Харків. правозах. гр. – Х.: Права людини, 2005. – С. 163. 2. Конвенція ООН проти катувань/Харків. правозах. гр. – Х.: Права людини, 2007. – С. 34. 3. Миць Л. Засуджений до ... туберкульозу [Електрон. ресурс] Режим доступу: <http://ukrtime.com/node/952> 4. Мінаєв М.М. Аналіз кримінально-виконавчого законодавства щодо права ув'язнених на оскарження рішень, дій та бездіяльності працівників правоохоронних органів і кримінально-виконавчої системи// Проти катувань/Харків. правозах. гр. – Х.: Права людини, 2007. – С. 153. 5. Про звернення громадян: Закон України № 393-96 ВР від 02.10.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України – 1996. – № 47. – Ст. 256

Надійшла до редакції 09.12.2009 р.